Ankenævnet for Forsikring

Den 16. december 2015 blev i sag nr. 88354:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

Nordea Pension
Klausdalsbrovej 615
2750 Ballerup

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har livsforsikring i Nordea Pension. Hun klager ved sin advokat over, at selskabet har afvist at yde dækning ved tab af erhvervsevne efter den 1/11 2013. Selskabet henviser til, at hun ikke har godtgjort, at hendes erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad.

Forsikringen giver ret til invalideydelser og præmiefritagelse, såfremt klageren på grund af sygdom eller ulykke mister mindst halvdelen af den fulde erhvervsevne. Såfremt erhvervsevnen grundet sygdom eller ulykke nedsættes med mindst 2/3 i mindst et år, er der ret til invalidesum. Der er en karenstid på 3 måneder.

Klageren er født i 1964, handelsuddannet og har arbejdet inden for handel og service. Den 27/1 2010 blev hun opereret for tre diskusprolapser i nakken. Efter en periode med sygemeldinger blev hun den 31/7 2012 opsagt fra sin stilling som kantinemedarbejder. Selskabet ydede dækning fra 1/7 2012 til 1/11 2013 og afviste yderligere dækning med henvisning til, at hendes erhvervsevne ikke var nedsat i dækningsberettigende grad efter denne dato.

Efter indbringelsen af sagen for nævnet har selskabet ydet dækning indtil den 28/1 2014. Selskabet afviser at forlænge dækningsperioden yderligere blandt andet med henvisning til, at klageren pr. 4/2 2014 er startet i en fleksjobstilling, og at hendes ind-

tægtstab ikke udgør halvdelen eller mere, når der i hendes indtægtsgrundlag medtages offentlige løntilskud. Ud over spørgsmålet om størrelsen af hendes erhvervsevnetab er parterne uenige om, hvilke forsikringsbetingelser der er gældende.

Klagerens advokat har i brev af 12/8 2015 til nævnet bl.a. anført:

> "Klager blev i 2010 opereret for 3 større diskusprolapser i nakken, der medførte påvirkning af rygmarven. Efter et længere forløb hvor klager ad flere omgange forsøgte at genoptage sin fuldtidsstilling som 'husværtinde' hos …, blev klager pr. 1. august 2012 fuldtidssygemeldt, og har ikke siden været i ordinær beskæftigelse, jfr. nærmere herom nedenfor under punkt 1.2. og 1.3.
>
> Nordea tilkendte på baggrund heraf klager invalidepension fra 1. juli 2012.
>
> Ved skrivelse af den 14. oktober 2013 meddelte Nordea imidlertid klager, at klagers generelle erhvervsevne efter Nordeas vurdering ikke var nedsat med 1/2 af den fulde erhvervsevne, hvorfor udbetalingen af invalidepension ophørte med udbetalingen for november 2013.
>
> Som sagens bilag 3 fremlægges Nordeas skrivelse af den 14. oktober 2013.
>
> Klager klagede ved skrivelse af den 31. oktober 2013 egenhændigt over Nordeas afgørelse, jfr. den som bilag 4 fremlagte skrivelse.
>
> Ved skrivelse af den 15. november 2013 fastholdt Nordea, at der ikke forelå dokumentation for at klagers erhvervsevne efter selskabets vurdering var nedsat med 1/2 eller mere, jfr. den som bilag 5 fremlagte skrivelse.
>
> Klagers pensionsordning blev som følge af Nordeas ophør af udbetalingen af invalidepension ændret med virkning pr. den 1. marts 2014.
>
> Som sagens bilag 6 fremlægges skrivelse af den 22. maj 2014 fra Nordea, hvoraf fremgår, at klager har valgt at fortsætte indbetalingen på pensionsordningen fra den 1. marts 2014, og at den oprindelige pensionsordningen med aftalenr. 050 i forbindelse hermed er ændret til en præmiefri ordning under et nyt aftalenummer 051.
>
> Klager modtog efterfølgende henholdsvis den 23. maj 2014, den 28. maj 2014 og endelig den 10. juni 2014 en oversigt over den nye pensionsordning, jfr. de fremlagte bilag 7, 8, og 9.
>
> Pensionsordningen omfattede ifølge oversigten ret til invalidepension samt invalidesum ved nedsat erhvervsevnetab.
>
> Som den oprindelige ordning blev pensionsordningen tegnet på særlige vilkår (jfr. pensionsoversigtens s. 4), hvorefter klager er berettiget til fuld præmiefritagelse og udbetaling af fuld invalideydelse, hvis erhvervsevnen nedsættes til 1/2 eller herunder af den fulde erhvervsevne.
>
> Ifølge oversigten (s. 3) er Nordeas Almindelige Betingelser (nr. 701) gældende for pensionsordningen.

Som sagens bilag 10 fremlægges Almindelige Betingelser (nr. 701).
…
Det følger endvidere af betingelserne § 8, punkt B, at forsikringen berettiger til udbetaling af invalidesum, når erhvervsevnen er nedsat til 1/3 eller derunder, og erhvervsevnen i øvrigt er varig og har været nedsat uafbrudt i 1 år.

Ovennævnte betingelser i den gældende pensionsordning hjemler - i modsætning til Almindelige Betingelser (nr. 702) - ikke adgang for Nordea til ved vurderingen af klagers erhvervsevne at tage hensyn til indkomst fra offentlige ydelser og tilskud, herunder fleksjob.

Det er klagers opfattelse, at klagers erhvervsevne i forhold til såvel udbetaling af løbende invalidepension som invalidesum (engangsudbetaling) skal vurderes ud fra de i den gældende pensionsoversigt anførte betingelser, dvs. Nordeas Almindelige Betingelser (nr. 701).

Det gøres således gældende, at der ved vurderingen af størrelsen af klagers erhvervsevnetab ikke skal tages hensyn til den indkomst, klager oppebærer i sit fleksjob, jfr. nærmere herom nedenfor under punkt 1.3.

Vurderingen skal derimod foretages på grundlag af den størrelsen af den indkomst, klager efter en skønsmæssig vurdering ville være i stand til at tjene på det ordinære arbejdsmarked ud fra det timeantal klager er i stand til at arbejde med hendes helbredsmæssige tilstand.

Nordea har imidlertid den 17. april 2015 meddelt klager, at der i forbindelse med ændringen af pensionsordningen er sket en fejl, således at forsikringen er blevet tegnet med de Almindelige Betingelser (nr. 701), men at denne fejl nu er rettet og at den gældende forsikring med aftalenr. 051 skal vurderes efter 702-betingelserne.

Denne pågældende 'fejl' er efter det oplyste sket i forbindelse med ændringen af klagers pensionsordning i marts 2014, hvor der, som det fremgår af det ovenfor anførte, blev etableret en ny pensionsordning med et nyt aftalenummer for klager.

Klager har ikke været bekendt med fejlen, og det bestrides, at Nordea nu kan ændre vilkårene til skade for klager.

Som sagens bilag 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 og 18 fremlægges klagers advokats korrespondance med Nordea vedrørende ovenstående, herunder skrivelse af den 25. august 2014, 9. september 2014, 27. oktober 2014, 18. november 2014, 3. december 2014, 17. december 2014, 30. marts 2015 samt 27. april 2015.

Nærværende klage er som følge af ovenstående nødvendiggjort.

1.2. Klagers helbredsmæssige forhold

Som det fremgår af det ovenfor anførte, blev klager i 2010 opereret for 3 større diskusprolapser i nakken, der medførte påvirkning af rygmarven.

Klager blev på foranledning af Nordea i juni 2013 undersøgt af overlæge (speciallæge i neurokirurgi) …, … hospital.

Som sagens bilag 19, 20 og 21 fremlægges speciallægeerklæring af den 4. juni 2013, Nordeas skrivelse med supplerende spørgsmål af den 7. september 2013 samt …s besvarelse heraf af den 17. september 2013.

Neurokirurg … konkluderer i speciallægeerklæringen på grundlag af den gennemførte undersøgelse, at klager kan diagnosticeres med følgende:

1. Følger efter kirurgisk behandlet slidbetingede forandringer i båndskiver og styreled i halshvirvelsøjlen
2. Nakkesmerter
3. Hovedpine af spændingstype
4. Mistanke om afklemning af nervestammen ved håndled på begge sider.

Klagers helbredsmæssige tilstand beskrives i …s konklusion på følgende vis:

'[Klageren] klager fortsat over dagligt forekommende hyppige tilfælde med jagende smerter i nakke og baghoved, og brændende fornemmelse mod skuldre, specielt i forbindelse med fysisk belastning af såvel statisk som dynamisk karakter.
Nakkesmerterne kan ledsages af hovedpine op til 2 gange dagligt. Ved bestemte belastninger fa håndled og også oplevet under søvn, får hun sovende fornemmelse i hænder og fingre på begge sider. Hun har konstant sovende fornemmelse i fødder.

Ved undersøgelsen dags dato findes smertebetinget indskrænket bevægelighed i halshvirvelsøjlen. I sagittalplan skyldes indskrænkningen også den udførte fiksering på 3 niveauer. Der er smertebetinget indskrænket bevægelighed i aksialplan. Hage-manubrium-afstand er 10 cm. Der er ikke tegn på nerve eller rygmarvspåvirkning. Der er anamnestiske oplysninger, tydende på påvirkning af nervestammer ved håndled.

Ovennævnte gener medfører betydelige indskrænkninger i klagers arbejdsevne, hvilket støttes af indholdet af speciallægeerklæringen. Det fremgår således tillige heraf, at:

'Der er gennemført arbejdsprøvning 2½ time om dagen på en …, hvor hun skulle udføre opgaver med beskeden fysisk belastning. Begrænsninger angives at være smerter ved såvel dynamisk som statiske belastninger i nakke-skulderåg. Hun kan ikke udføre løft."

og at:

'Efter min vurdering er der sammenhæng mellem de beskrevne symptomer, og den anførte reduktion i funktionsniveau såvel i arbejde som hjem og fritid. Reduktionen er forårsaget af gener fra nakke-skulderåg.

Hvad angår grundlidelsen (discusdegenerative forandringer i halshvirvelsøjlen og spondylartrose) drejer det sig om en langsomt fremadskridende tilstand, og som kan bidrage til en øget intensitet af smerter, og eventuelt også behov for supplerende kirurgisk behandling, såfremt der tilkommer nerve eller rygmarvspåvirkning.

Da man har fikseret de 3 cervikale niveauer med den største dynamiske belastning vil der komme en uforholdsmæssig øget belastning på niveau c-3/4 og C-7/Th-1, og med dertil hørende risiko for symptomer på nerverodspåvirkning og behov for supplerende kirurgi."

Ifølge speciallæge … er der således sammenhæng mellem på den ene side klagers lidelse, og de gener hun fortsat har efter operationen og på den anden side klagers funktions-

nedsættelse svarende til, at hun som anført i erklæringen under den gennemførte arbejdsprøvning alene har kunnet arbejde 2½ time dagligt.

1.3. Klagers erhvervsevnetab

Klager var på forud for operationen i 2010 ansat i en fuldtidsstilling hos … som 'husværtinde'.

Efter operationen forsøgte klager over en længere periode med flere sygemeldinger at genoptage sit arbejde, hvilket klager imidlertid måtte opgive. Klager blev sygemeldt den 5. marts 2012, men startede op på arbejde, dog kun 3 timer pr. dag fra den 10. april 2012 til udgangen af juli 2012.

Klager blev efterfølgende arbejdsprøvet over en længere periode i kommunalt regi på …, hvor såvel arbejdstiden såvel som omfanget og karakteren af klagers arbejdsopgaver ad flere omgange blev forsøgt forøget.

Resultatet af afprøvningen blev imidlertid, at klager alene var i stand til at varetage lettere arbejdsopgaver i 12 timer ugentligt, men med 10 timers effektiv arbejdstid.

Klager blev på grundlag heraf i januar 2014 indstillet til fleksjob. Det fremgår af indstillingen, at:

'Der er blevet iværksat praktikforløb i overensstemmelse med [klagerens] skånehensyn og mhp. at beskrive og udvikle hendes arbejdsevne. Der har været arbejdet med justering/tilretning af arbejdsopgaver, så opgaver blev forenelige med de lægeligt beskrevne skånehensyn. Ligeledes har der været fokus på at øge arbejdstid såvel som arbejdseffektivitet. Praktikforløbet har strakt sig over 26 uger dog med afbrud gr. skolernes efterårsferie. Trods den lange periode har der ikke været muligt at forbedre [klagerens] arbejdsevne ud over de 10 t/u effektiv arbejdstid.
…
På baggrund af [klagerens] effektive arbejdstid skønnes det ikke muligt at tiltag af revalideringsmæssig art vil kunne bringe hende i stand til at varetage beskæftigelse på almindelige vilkår. Hertil ses [klageren] allerede i besiddelse af alsidige og anvendelige kompetencer i forhold til at kunne begå sig faglige men også kollegialt på en arbejdsplads.
…
Det vurderes, at [klagerens] helbredstilstand er stationær og fordrer væsentlige og varige skånehensyn, således ses der ikke mulighed for at udvikle yderligere på arbejdsevnen, så hun vil kunne oppebære beskæftigelse på ordinære vilkår.'

På baggrund af ovenstående blev klager tilkendt fleksjob med virkning pr. 29. januar 2014, hvorefter hun med virkning pr. den 4. februar 2014 blev ansat i en fleksjobstilling som servicemedarbejder på … med 12 timer ugentligt (10 effektive arbejdstimer).

Som sagens bilag 22 fremlægges kommunale akter for perioden 1. januar 2013 indtil 12. august 2014

På grundlag af det ovenfor anførte, hvorved det er dokumenteret, at klager som følge af sin helbredsmæssige tilstand alene er i stand til at arbejde effektivt 10 timer ugentligt gøres det gældende, at klagers erhvervsevne er nedsat med ikke bare 1/2, men også 2/3.

Erhvervsevnen er nedsat i forhold til ethvert erhverv, og klager opfylder således de gældende forsikringsbetingelser for udbetaling af løbende invalidepension og præmiefritagelse.

Klagers helbredmæssige tilstand må på baggrund af det af speciallæge … anførte endvidere anses for varig, alene med risiko for forværring.

Som følge heraf må tillige klagers erhvervsevnetab anses for varigt, og idet erhvervsevnen har været nedsat mere end 1 år er klager i henhold til de gældende forsikringsbetingelser tillige berettiget til udbetaling af invalidesum.

Som anført tidligere bestrides det, at der ved vurderingen af klagers erhvervsevnetab skal tages hensyn til klagers indtægt i sit fleksjob, ligesom det i øvrigt bestrides, at klagers erhvervsevne alene er nedsat i forhold til sit tidligere erhverv, og ikke eventuelle ikke-fysiske erhverv.

For det tilfælde, at klagenævnet måtte finde, at sagen skal afgøres på grundlag af de af Nordea påståede betingelser (Almindelige Betingelser (nr. 702)), og klager som følge heraf ikke findes at være berettiget til invalidepension som følge af indtægten i fleksjobbet gøres det subsidiært gældende, at klager er berettiget til invalidepension frem til ansættelsen i fleksjobbet i februar 2014, idet klagers generelle erhvervsevne forud herfor må anses for nedsat med mere end 1/2.

2. Klagers påstand

Påstand 1: Indklagede forpligtes til at anerkende, at klager er berettiget til udbetaling af fuld invalidepension og præmiefritagelse fra den 1. marts 2014 og indtil videre.

Subsidiært at indklagede er forpligtet til at anerkende, at klager er berettiget til udbetaling af fuld invalidepension for december 2013 og januar 2014.

Påstand 2: Indklagede forpligtes til at anerkende, at klager er berettiget til udbetaling af invalidesum (engangsbeløb)."

Selskabet har i brev af 2/9 2015 til nævnet heroverfor bl.a. bemærket:

"**Nordea Liv & Pensions afgørelse**
Indledningsvis skal jeg gøre opmærksom på, at forsikredes ordning ved Nordea Liv & Pension ved en fejl er videreført privat med forsikringsbetingelser 701 fra den 1. marts 2014 og ikke med forsikringsbetingelser 702, som ordningen oprindeligt er tegnet med og derfor også skal gælde fra den 1. marts 2014. Vi har rettet fejlen, da vi blev bekendt med denne. Vi beklager fejlen, men vurderer ikke, at det har betydning for vores vurdering af forsikredes erhvervsevnetab, idet forsikringsbegivenheden er indtrådt før den 1. marts 2014, hvor forsikringen er videreført privat.

Vi har til at starte med vurderet forsikredes erhvervsevne midlertidigt i forhold til hendes tidligere erhverv som husværtinde. Det er her vores vurdering, at forsikredes erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen i hendes eget erhverv på grund af følger efter 3 diskusprolapser. Forsikrede modtager sygedagpenge fra kommunen i den midlertidige periode.

Når tilstanden har bedret/stabiliseret sig i sådant omfang, at den fremtidige erhvervsevne kan vurderes, er det ikke længere erhvervsevnen i forhold til det konkrete erhverv men i forhold til generelt erhverv, der udgør grundlaget for, om forsikrede fortsat er berettiget til præmiefritagelse og udbetaling af invalidepension. Forsikrede tilkendes fleksjob fra den 29. januar 2014. Hendes sygedagpenge ophører derfor fra denne dato. Hun er herefter berettiget til ledighedsydelse via kommunen. Forsikrede ansættes i fleksjob fra den 4. februar 2014 og modtager herefter løn med tilskud fra kommunen.

Når erhvervsevnen vurderes i henhold til forsikringsbetingelserne, vurderes det først og fremmest, om forsikredes erhvervsevne er nedsat i tilstrækkelig grad på grund af sygdom eller ulykke. Derudover fremgår det, at nedsættelsen af erhvervsevnen foreligger, når den forsikrede ikke længere skønnes at være i stand til ved passende beskæftigelse, bedømt under hensyn til forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og tidligere virksomhed - at tjene mere end halvdelen af, hvad der i samme egn er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

Ved vores skøn over indtægten medregnes løn og offentlige ydelser samt tilskud, den forsikrede får som led i en beskæftigelsesordning, som eksempel fleksjob. Det gælder både direkte og indirekte offentlige ydelser og tilskud, den forsikrede får, for eksempel via sin arbejdsgiver.

Ved fornyet gennemgang af sagens oplysninger vurderer vi, at forsikrede har yderligere ret til præmiefritagelse og udbetaling af invalidepension i en midlertidig periode fra den 1. december 2013 til og med den 28. januar 2014. Forsikrede er orienteret direkte omkring dette i brev af 31. august 2015 (bilag T).

Den 29. januar 2014 er forsikrede tilkendt fleksjob og har dermed ret til ledighedsydelse. Ledighedsydelsen udgør 15.947 kr. om måneden. Forsikredes hidtidige månedsløn var på 22.121,00 kr. Vi vurderer, at lønnen er rimelig i forhold til forsikredes erhverv og tager derfor udgangspunkt i denne. Forsikrede ansættes i et fleksjob fra den 4. februar 2014. Forsikredes løn i fleksjobbet er 5.356,62 kr. om måneden plus tilskud fra kommunen på 14.940,56 kr. om måneden, hvilket giver en samlet månedsløn på 20.297,18 kr. På grundlag heraf vurderer vi ikke, at forsikrede har lidt et indtægtstab på halvdelen eller mere efter tilkendelse af fleksjob, idet hendes indtægtstab ikke er på halvdelen eller mere hverken på ledighedsydelse eller efter ansættelse i fleksjob. Forsikrede har derfor ikke ret til fortsat præmiefritagelse og udbetaling af invalidepension fra den 4. februar 2014.

Idet forsikrede ikke har ret til præmiefritagelse og udbetaling af invalidepension, da hun ikke har et indtægtstab på halvdelen eller mere, er betingelserne for invalidesummen heller ikke opfyldt, og denne kan derfor ikke udbetales."

Klagerens advokat har i brev af 30/9 2015 til nævnet heroverfor bl.a. anført:

"**Ad Korrektioner:**

Nordea har i sin svarskrivelse anført, at klagers praktiserende læge ikke ville henvise til yderligere undersøgelser i forhold til gener fra hendes hænder, idet der kun var tale om gener 1 til 2 gange om ugen. Dette er imidlertid ikke korrekt, idet årsagen til, at klager ikke blev henvist til yderligere undersøgelser var, at lægen vurderede, at generne stammede fra nakken.

Vedrørende klagers månedsløn har Nordea i svarskrivelsen anført, at klagers månedsløn androg kr. 22.121,00. Imidlertid fik klager pension i tillæg til det nævnte beløb, hvorfor klager rettelig havde en månedlig indtægt på kr. 25.240,00 mod den nuværende indtægt på kr. 18.766,00 inklusive tilskud fra kommunen.

Ad Forsikringsbetingelser 701:

Det fastholdes til stadighed, at forsikringsbetingelser 701 er de gældende betingelser i parternes aftaleforhold. Vedrørende Nordeas indsigelse om, at forsikringsbetingelser 701 'fejlagtigt' er udstedt gøres det gældende, at

- Nordea ved fremsendelsen af pensionsoversigten i foråret 2014, jfr. bilag 7, 8 og 9 har indgået en gyldig og bindende aftale med klager omkring pensionstegning, herunder at denne aftale er reguleret af forsikringsbetingelser 701, jfr. førnævnte bilag,

- det forhold at Nordea den 17. april 2015 egenhændigt og uden aftale med klager meddelte denne, at forsikringsbetingelser 702 fremadrettet skulle være gældende for aftaleforholdet ikke kan bevirke, at den oprindeligt indgåede aftale bortfalder eller ændres,

- at Nordea ikke er berettiget til at gennemføre så væsentlige vilkårsændringer uden forudgående indhentelse af forsikringstagers, klagers, accept heraf,

- klager i sagens natur havde en berettiget forventning om, at forsikringsbetingelser 701 var gældende i aftaleforholdet, herunder

    - idet der var forløbet mere end 1 år fra aftaleindgåelsen til det tidspunkt, hvor Nordea egenhændigt ændrede forsikringsbetingelserne, og

    - idet klager var i god tro omkring gyldigheden af vedtagelsen om, at forsikringsbetingelser 701 var gældende, idet klager er en privatperson uden særlig forsikringsretlig indsigt og idet der er tale om en police af ikke helt ukompliceret art.

Ankenævnet for Forsikring har ved afgørelsen ANF.1998.48.018 behandlet en sag vedrørende 'fejl' i policetillæg. Ved denne afgørelse, hvor selskabet anførte, at klager burde have indset, at policetillægget havde fået et andet indhold end tilsigtet, hvorfor selskabet ikke skulle være bundet af den pågældende 'fejl', fandt Ankenævnet, at klager var i god tro omkring gyldigheden af policetillægget, der således regulerede aftaleforholdet. Det samme gøres gældende i nærværende sag.

Som følge af ovenstående fastholdes det, at klagers erhvervsevne skal vurderes ud fra forsikringsbetingelser 701, ved hvilke Nordea ikke kan tage hensyn til indkomst fra offentlige ydelser og tilskud, herunder fleksjob.

Ad Størrelsen af klagers erhvervsevne:

For så vidt angår størrelsen på klagers erhvervsevne fremhæves, at Nordea ved skrivelse af den 31. august 2015, der fremlægges som sagens bilag 23, har meddelt klager, at denne, efter Nordeas vurdering, har en erhvervsevne, der er nedsat med mindst halvdelen frem til tilkendelsen af fleksjob.

Under henvisning til det i klageskriftet anførte ad vurdering af erhvervsevnen efter forsikringsbetingelser 701 gøres det gældende, at betingelserne for præmiefritagelse og udbetaling af henholdsvis invalidepension og indvalidesum er opfyldt, idet disse forsikringsbetingelser foreskriver, at førnævnte kan opnås, når forsikrede får nedsat sin erhvervsevne til 1/3 eller derunder.

Det gøres gældende, at Nordea skal betale i overensstemmelse med de af klager nedlagte påstande."

Selskabet har i brev af 9/10 2015 til nævnet til dette bl.a. bemærket:

"Advokaten mener ikke, at Nordea Liv & Pension kan tilbagekalde fejlen omkring forkerte forsikringsbetingelser i forbindelse med privat videreførelse af forsikredes pensionsordning. Til dette kan vi anføre, at Nordea Liv & Pension har tilbagekaldt fejlen, så snart vi blev bekendt med den.

Pensionsordningen er ved en fejl videreført med forsikringsbetingelser 701 i stedet for de oprindelige forsikringsbetingelser 702, som var gældende for forsikredes oprindelige pensionsordning, og som i øvrigt på dette tidspunkt var gældende for alle nye pensionsordninger. Som det også fremgår af forsikringsbetingelserne, så var forsikringsbetingelser 701 gældende fra 1. juli 2001 og forsikringsbetingelser 702 gældende fra 1. januar 2012. At forsikredes pensionsordning skulle blive videreført med nogle ældre betingelser end dem, som var gældende på dette tidspunkt og også var gældende for hendes oprindelige pensionsordning, er selvfølgelig en fejl. Vi beklager fejlen, men vi mener ikke, at forsikrede kan have en berettiget forventning om, at være dækket af ældre forsikringsbetingelser.

Men uanset ovenstående fejl, så er forsikringsbegivenheden indtrådt før det tidspunkt, hvor videreførelsen med forkerte forsikringsbetingelser er sket, og det er betingelserne på det tidspunkt, hvor forsikringsbegivenheden indtræder, der er gældende. Det har altså ingen betydning for vurderingen af forsikredes erhvervsevnetab i denne sag og kan ikke ændre på, at det er forsikringsbetingelser 702, der er gældende for denne forsikringsbegivenhed.

Som det fremgår af forsikringsbetingelserne, så foreligger nedsat erhvervsevne, der berettiger til udbetaling af invalidepension og/eller præmiefritagelse, når den forsikrede ikke længere skønnes at være i stand til ved passende beskæftigelse - bedømt under hensyn til forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og tidligere virksomhed - at tjene mere end halvdelen af, hvad der i samme egn er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

Ved vores skøn over indtægten medregnes løn og offentlige ydelser samt tilskud, den forsikrede får som led i en beskæftigelsesordning, som eksempel fleksjob. Det gælder både direkte og indirekte offentlige ydelser og tilskud, den forsikrede får, for eksempel via sin arbejdsgiver.

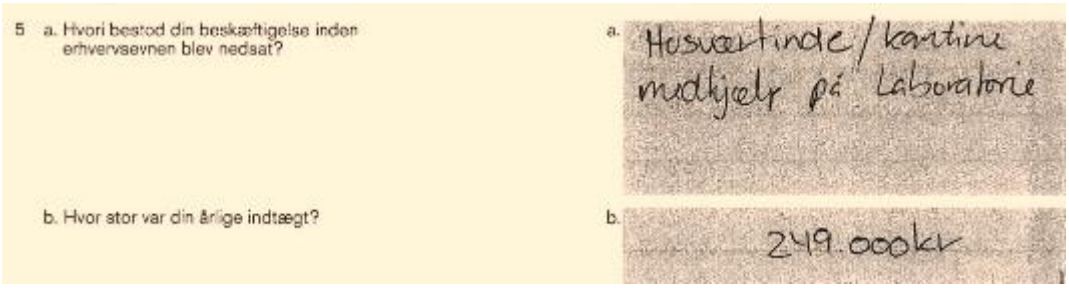
Som det fremgår af vores seneste brev, så har forsikrede siden tilkendelsen af fleksjob ikke haft et indtægtstab på halvdelen eller mere hverken på ledighedsydelse eller efter ansættelse i fleksjob, og alene af den grund er forsikrede ikke berettiget til præmiefritagelse og udbetaling af invalidepension.

Forsikredes advokat korrigerer den hidtidige månedlige indtægt og den månedlige indtægt i fleksjobbet. Hvad angår den hidtidige indtægt har vi taget udgangspunkt i den pensions-

givende løn, der var gældende før forsikringsbegivenheden indtrådte. Lønnen i fleksjobbet inklusive tilskud fra kommunen har vi fået dokumenteret ved henholdsvis lønseddel og udbetalingsmeddelelse fra kommunen (bilag 0), som er fremsendt af advokatens sekretær. Men uanset om advokatens korrektion af tallene så var gældende, så tjener forsikrede fortsat mere end halvdelen af hidtidige indtægt, hvorfor det ikke ændrer på afgørelsen.

Vi fastholder således, at betingelserne for ret til præmiefritagelse og udbetaling af invalidepension ikke er opfyldt efter den 1. februar 2014."

I ansøgning om udbetaling underskrevet af klageren den 25/11 2012 hedder det bl.a.:

5 a. Hvori bestod din beskæftigelse inden erhvervsevnen blev nedsat?

a. Husværtinde / kantine medhjælp på Laboratorie

b. Hvor stor var din årlige indtægt?

b. 249.000kr

Af statusattest af 25/4 2013 fra praktiserende læge fremgår bl.a.:

"**1. Statusbedømmelse på grundlag af patientjournal m.v.**
A: Sygehistorie, diagnoser (latin og dansk), prognose. Evt. planlagt/igangværende behandling eller andre oplysninger af betydning for sagen

Pt har en alvorlig lidelse i nakken Opereret x 3 og yderligere operation er ikke atraktiv.

Tilstanden er stationær, Bedring vil ikke forekomme, der er risiko for forværring.
Behandlingsmulighederne er udtømte.

Pt får løbende behandling ved kiropraktor/fysioterapeut.

Det skønnes at pt vil kunne klarere lettere ex piccoline arbejde op til 4 timer dagligt"

I neurokirurgisk speciallægeerklæring af 4/6 2013hedder det bl.a.:

"**Aktuelle klager**

1. Nakkesmerter, optræder 5-10 gange dagligt, lokaliseret til midt i nakken med udstråling mod baghovedet, som opleves som jagende smerter, er angiveligt forskelligt fra tidligere gener. Der er ligeledes brændende fornemmelse over skulder. Hun må dreje hovedet med rolige bevægelser, hurtige bevægelser udløser smerter. Hun har fortsat tyngdefornemmelse og i perioder fornemmelse af at tabe hovedet.

2. Hovedpine, optræder op til 2 gange om dagen og lokaliseret i begge tindingeregion. Smerterne kommer fra baghovedet. Smerterne provokeres ved fysisk belastning (løft).

3. Sovende fornemmelse, optræder 1-2 gange om ugen, med sovende fornemmelse i 1. finger på begge hænder. Det kommer ofte under søvn, men også ved bestemte belastninger af håndleddet.

4. Sovende fornemmelse i fødder, er konstant tilstede.

Funktionsniveau nu

I arbejde: [Klageren] var på tidspunktet for operation (juni 2010) i arbejde som piccoline på en levnedsmiddelfabrik. Hun var sygemeldt frem til august 2010, og arbejdede derefter på reduceret tid frem til en sygemelding fra februar 2012 til 31.07.12, hvor hun atter blev fuldt sygemeldt.
Hun blev afskediget fra sit arbejde.
Der er gennemført arbejdsprøvning 2½ time om dagen på en …, hvor hun skulle udføre opgaver med beskeden fysisk belastning. Begrænsninger angives at være smerter ved såvel dynamiske som statiske belastninger i nakke-skulderåg. Hun kan ikke udføre løft.
…

Diagnoser

Degeneratio disci intervertebralis cervicalis cum unkovertebral arthrosis operatae, sequelae - Følger efter kirurgisk behandlet slidbetingede forandringer i båndskiver og styreled i halshvirvelsøjlen.
Cervicalalgia - Nakkesmerter.
Cephalalgia - Hovedpine af spændingstype.
Syndroma canalis carpi bilat., obs. pro - Mistanke om afklemning af nervestammen ved håndled på begge sider.

Resumé og konklusion

[Klageren] har siden foråret 2010 haft nakkesmerter med udstråling til skuldre, hun har i samme periode også oplevet sovende fornemmelse i begge arme. I forbindelse med behandling ved fysioterapeut/kiropraktor blev der rejst mistanke om slidbetingede forandringer i halshvirvelsøjlen, som bekræftet ved MR-scanning, hvor man også fandt en større prolaps mellem 6. og 7. halshvirvellegeme, og i forhold til alderen, moderat svære slidbetingede forandringer i såvel båndskiven som styreled.
Man fandt med baggrund i sygehistorier og det radiologiske billede indikation for operation. Man foretog stivgøring ved fjernelse af båndskiver mellem 3 sæt hvirvellegemer (C-4/5, C-5/6 og C-6/7). Det umiddelbare postoperative forløb var ukompliceret, og med initialt lindring af nakkesmerter. Fra uger efter hændelsen oplevede hun sovende fornemmelse i begge ben.

[Klageren] klager fortsat over dagligt forekomne hyppige tilfælde med jagende smerter i nakke og baghoved, og brændende fornemmelse mod skuldre, specielt i forbindelse med fysisk belastning af såvel statisk som dynamisk karakter. Nakkesmerterne kan ledsages af hovedpine op til 2 gange dagligt. Ved bestemte belastninger af håndled og også oplevet under søvn, får hun sovende fornemmelse i hænder og fingre på begge sider. Hun har konstant sovende fornemmelse i fødder.

Ved undersøgelsen dags dato findes smertebetinget indskrænket bevægelighed i halshvirvelsøjlen. I sagittalplan skyldes indskrænkning også den udførte fiksering på 3 niveauer. Der er smertebetinget indskrænket bevægelighed i aksialplan. Hage-manubrium-afstand er 10 cm. Der er ikke tegn på nerve eller rygmarvspåvirkning. Der er anamnestiske og kliniske tegn på påvirkning af nervestammer ved håndled.

Efter min vurdering er der en sammenhæng mellem de for alderen moderat svære slidbetingede forandringer i halshvirvelsøjlen, det udførte indgreb i juni 2010, og de aktuelle gener.

Det drejer sig om myoligamentært udløste gener fra nakke og skulderåg, ledsaget af hovedpine af spændingstype. Bidragydende til nakkesmerterne er også de slidbetingede forandringer. En del af den indskrænkede bevægelighed og formentlig også et smertevoldende element skyldes den udførte og omfattende stabilisering.
Efter min vurdering er det overvejende sandsynligt, at den sovende fornemmelse i fingre skyldes afklemning af nervestammer ved håndled, og ikke påvirkning af nerverødder eller rygmarv, jf. fravær af andre tegn på påvirkning af central nervesystem og nerverødder. [Klageren] er anbefalet en vurdering ved håndkirurg henvist via praktiserende læge.

Efter min vurdering er der en sammenhæng mellem de beskrevne symptomer, og den anførte reduktion i funktionsniveau såvel i arbejde som hjem og fritid. Reduktionen er forårsaget af gener fra nakke-skulderåd.

Hvad angår grundlidelsen (discusdegenerative forandringer i halshvirvelsøjlen og spondylartrose) drejer det sig om en langsomt fremadskridende tilstand, og som kan bidrage til en øget intensitet af smerter, og eventuelt også behov for supplerende kirurgisk behandling, såfremt der tilkommer nerve eller rygmarvspåvirkning.
Da man har fikseret på de 3 cervikale niveauer med den største dynamiske belastning vil der komme en uforholdsmæssig øget belastning på niveau C-3/4 og C-7/Th-1, og med dertil hørende risiko for symptomer på nerverodspåvirkning og behov for supplerende kirurgi."

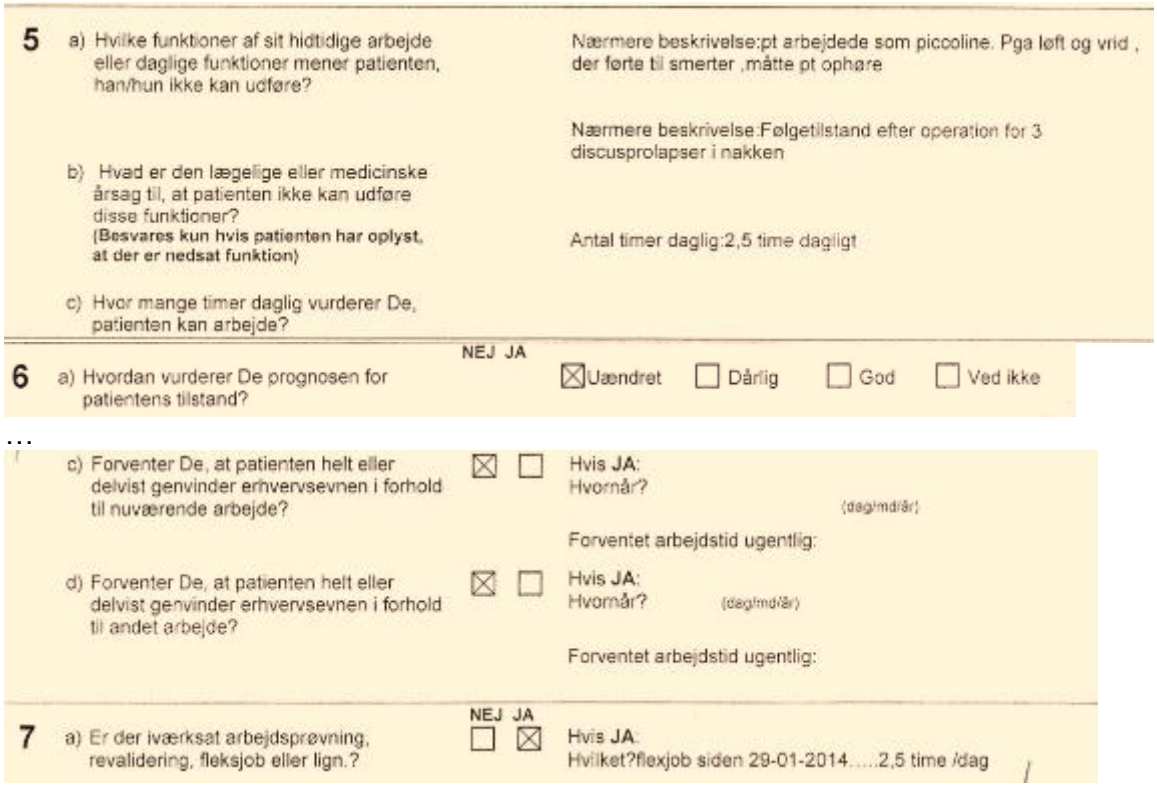
Af lægeattest ved nedsat erhvervsevne af 25/9 2014 fremgår bl.a.:

Udfyldes af den undersøgende læge
Diagnose/behandlet for: **prolapsus disci indervertebralis cervicalis med rodpåvirkning**

1	Hvordan er patientens tilstand nu? (jf. ovenfor skadedato/sidst afgivne attest)			☒ Uændret ☐ Bedre ☐ Forværret – hvordan?
2	Hvordan har forløbet af sygdommen eller følgerne efter skaden været siden sidste attest/indtil nu? (jf. ovenfor skadedato/sidst afgivne attest)			stationær, uændret
3	a) Er patienten stadig under behandling?	NEJ ☐	JA ☒	Hvis JA: Hvilken? fysioterapi hver 2. uge + periodevis kiropraktor Hvis NEJ: Hvorfor ikke?
	b) Skønner De, at yderligere behandling eller genoptræning kan føre til en bedring af tilstanden?	☒	☐	Hvis JA: Hvilken?
4	Mener patienten at kunne: a) deltage i sit hidtidige arbejde?	NEJ ☒	JA ☐	Hvis JA: Fra hvornår? (dag/md/år) ☐ På fuld tid ☐ På deltid: (antal timer ugentlig)
	b) varetage sine daglige funktioner i øvrigt?	☐	☒	Fra hvornår? (dag/md/år)

…

13. 88354

5	a) Hvilke funktioner af sit hidtidige arbejde eller daglige funktioner mener patienten, han/hun ikke kan udføre?		Nærmere beskrivelse:pt arbejdede som piccoline. Pga løft og vrid , der førte til smerter ,måtte pt ophøre
	b) Hvad er den lægelige eller medicinske årsag til, at patienten ikke kan udføre disse funktioner? **(Besvares kun hvis patienten har oplyst, at der er nedsat funktion)**		Nærmere beskrivelse:Følgetilstand efter operation for 3 discusprolapser i nakken
	c) Hvor mange timer daglig vurderer De, patienten kan arbejde?		Antal timer daglig:2,5 time dagligt
		NEJ JA	
6	a) Hvordan vurderer De prognosen for patientens tilstand?		☒ Uændret ☐ Dårlig ☐ God ☐ Ved ikke
…			
	c) Forventer De, at patienten helt eller delvist genvinder erhvervsevnen i forhold til nuværende arbejde?	☒ ☐	Hvis **JA**: Hvornår? (dag/md/år) Forventet arbejdstid ugentlig:
	d) Forventer De, at patienten helt eller delvist genvinder erhvervsevnen i forhold til andet arbejde?	☒ ☐	Hvis **JA**: Hvornår? (dag/md/år) Forventet arbejdstid ugentlig:
		NEJ JA	
7	a) Er der iværksat arbejdsprøvning, revalidering, fleksjob eller lign.?	☐ ☒	Hvis **JA**: Hvilket?flexjob siden 29-01-2014.....2,5 time /dag

I journal fra sygehus fremgår bl.a.:

"**06-10-2014 10:30**	Primær journal [Ambulant primær journal]
Lægesekretær	… (Lægesekretær) …, Smertecenter …
Dikteret af	Afdelingslæge …
Anamnese	Til stede ved samtalen er pt., pt.'s samlever samt afdelingslæge …
Indledning	Pt. er henvist fra e.l. under diagnosen prolapsus disci intervertebralis med radikulopati.
Allergi	Ingen kendte
Tidligere	2010: Opereret for cervikal diskusprolaps niveau C4/C5 og C6/C7. MR-scanning af columna cervikalis marts 2012 viser degeneration af diskus med nedsat vandindhold svarende til C2/C3 og C3/C4. C4/C5-C6/C7 ingen spinalstenose efter tidligere operation.
…	
Aktuelle	Smertecenter-anamnese
Varighed/udvikling	Pt. er kendt med cervikal diskusprolaps og degenerationer. Har igennem 4 år haft daglige vedvarende smerter i nakken. Beskrives som værende brændende, sviende, stikkende smerter. Når smerterne forværres stråler de ud til hovedet og giver spændingshovedpine. Pt. oplever tit muskelspænding og stivhed i nakken. August 2014 løfter pt. sit barnebarn på knap 2 år, fik et knæk i ryggen. Har siden da haft lændesmerter, hyppigere vandlandning, men ingen urininkontinens. Der er snurrende fornemmelse i fød-

derne og begge hænder. Begge underben føles kolde især om natten. Ingen misfarvning eller hævelse.
Pt. angiver, at hun via e.l. er henvist til udredning for lænderygsmerter. Har ikke fået nogen aftale endnu.

…

Konklusion og plan

KONKLUSION
…-årig kvinde henvist fra e.l. pga. kroniske smerter efter cervikal diskusprolaps. Hun har siden august efter et løft fået smerter i lænden. Venter på en udredning for dette.

Pt. er psykosocialt påvirket af den kroniske smertetilstand. Det drejer sig om en kompleks kronisk non-malign smertetilstand af nociceptiv smertetype. Pt. er socialt afklaret med fleksjob. Pt. er interesseret i både medicinsk smertebehandling og smertetacklingsbehandling.

Pt. tilbydes et tværfagligt forløb.
Der startes med spasmolytika."

I pensionsoversigt pr. 1/6 2012 hedder det bl.a.:

"**Udbetaling ved nedsat erhvervsevne**		
Invalidesum (nedsat erhvervsevne)	Engangsudbetaling (solidarisk dækning) Udbetales tidligst fra den 16.6.2013. Retten til invalidesum bortfalder den 1.9.2029. Udover de almindelige forsikringsbetingelser gælder §1 samt §2 stk. 3 og 4 i de specielle forsikringsbetingelser for invalidepensioner, præmiefritagelse og invalidesummer.	… kr.
…		
Bestemmelser		
…		
Betingelser	Almindelige forsikringsbetingelser (nr. 702)	
…		
Særlige vilkår til forsikringsbetingelserne	Ret til fuld præmiefritagelse respektive udbetaling af fuld invalideydelse opnås, hvis erhvervsevnen nedsættes til 1/2 eller derunder af den fulde erhvervsevne."	

Af forsikringsbetingelser 702 fremgår bl.a.:

"§ 8. Invalidepension, præmiefritagelse og invalidesum ved nedsat erhvervsevne

A. Invalidepension og præmiefritagelse

Generelt
Er forsikringen oprettet med ret til invalidepension og/eller præmiefritagelse ved nedsat erhvervsevne, gælder følgende regler:

Forsikrede har ret til invalidepension og/eller præmiefritagelse, hvis forsikrede får nedsat sin erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde, uden at det skyldes forsæt, således at erhvervsevnen er nedsat til 1/3 eller derunder af den fulde erhvervsevne.

Nedsat erhvervsevne, der berettiger til udbetaling af invalidepension og/eller præmiefritagelse, foreligger, når den forsikrede ikke længere skønnes at være i stand til ved passende beskæftigelse - bedømt under hensyn til forsikredes nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere virksomhed - at tjene mere end 1/3 af, hvad der i samme egn er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

Ved selskabets skøn over indtægten medregnes løn og offentlige ydelser samt tilskud, den forsikrede får som led i en beskæftigelsesordning, som for eksempel fleksjob. Det gælder både direkte og indirekte offentlige ydelser og tilskud, den forsikrede får, for eksempel via sin arbejdsgiver.

…

Begyndelse og ophør af udbetaling af invalidepension og/eller præmiefritagelse

Udbetaling af invalidepension og/eller præmiefritagelse begynder den 1. i måneden, efter at erhvervsevnen uafbrudt i 3 måneder har været nedsat i tilstrækkelig grad som følge af samme sygdom/ulykkestilfælde.

…

B. Invalidesum

Er forsikringen oprettet med ret til invalidesum ved nedsættelse af erhvervsevnen, gælder følgende regler:

Forsikrede har ret til udbetaling af invalidesum, hvis forsikrede varigt får nedsat sin erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde, uden at det skyldes forsæt, således at erhvervsevnen er nedsat til 1/3 eller derunder af den fulde erhvervsevne.

Nedsat erhvervsevne, der berettiger til udbetaling af invalidesum, foreligger, når forsikrede ikke længere skønnes at være i stand til ved passende beskæftigelse - bedømt under hensyn til forsikredes nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere virksomhed - at tjene mere end 1/3 af, hvad der i samme egn er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

Ved selskabets skøn over indtægten medregnes løn og offentlige ydelser samt tilskud, den forsikrede får som led i en beskæftigelsesordning, som for eksempel fleksjob. Det gælder både direkte og indirekte offentlige ydelser og tilskud, den forsikrede får, for eksempel via sin arbejdsgiver.

Nedsættelsen af erhvervsevnen skal som nævnt være **varig**, og erhvervsevnen skal have været nedsat uafbrudt i et år, før udbetaling kan ske. Endvidere skal forsikrede være i live et år efter, at erhvervsevnen er nedsat som nævnt.

Erhvervsevnen anses for varigt nedsat, når det er overvejende sandsynligt, at erhvervsevnen - trods lægelig og anden helbredsfremmende behandling, genoptræning, omskoling eller uddannelse - er, og fortsat må anses for at ville være, nedsat til 1/3 eller derunder af den fulde erhvervsevne."

16. 88354

Nævnet udtaler:

Aftalegrundlaget

Klageren blev omfattet af ordningen den 1/10 2007. Af pensionsoversigter pr. 1/6 2012, pr. 1/5 2014 og pr. 1/8 2015 fremgår, at det er betingelserne nr. 702 af 1/1 2012, der er gældende for klagerens pensionsaftale, mens det af pensionsoversigt pr. 1/6 2014 fremgår, at det er betingelserne nr. 701 af 1/7 2001, der er gældende. Selskabet har anført, at angivelsen i pensionsoversigten pr. 1/6 2014 var en fejl, og at selskabet rettede fejlen, så snart det blev den bekendt.

Klageren ansøgte første gang om helbredsbetingede ydelser den 25/11 2012og anden gang den 25/9 2014. Efter nævnets opfattelse må det have stået klart for klageren, at det måtte bero på en fejl, at det af pensionsoversigten pr. 1/6 2014 fremgik, at forsikringsbetingelser fra 2001 skulle erstatte forsikringsbetingelser fra 2012, og nævnet finder herefter, at hendes erhvervsevne efter den 4/2 2014 skal behandles efter forsikringsbetingelserne nr. 702 af 1/1 2012, og at selskabet derfor i sit skøn er berettiget til blandt andet at medregne fleksjobtilskud.

Endvidere bemærker nævnet, at klagerens erhvervsevnetab skal vurderes på baggrund af de betingelser, der var gældende da forsikringsbegivenheden indtraf. Forsikringsbegivenheden er ved erhvervsevnetabsforsikringer tidspunktet, hvor erhvervsevnetabet er nedsat i dækningsberettigende grad. Dette tidspunkt er efter nævnets opfattelse, da klageren pr. 31/7 2012 fratrådte sin stilling som kantinemedarbejder. Også på denne baggrund finder nævnet ikke grundlag for at kritisere, at selskabet har behandlet sagen i henhold til betingelser nr. 702.

Erhvervsevnetab

I neurokirurgisk speciallægeerklæring af 4/6 2013vurderes det blandt andet, at klageren lider af discusdegenerative forandringer i halshvirvelsøjlen og spondylartrose, og at der er tale om en langsomt fremadskridende tilstand. Endvidere vurderes det, at hun blandt andet lider af daglige nakkesmerter, hovedpine og smertebetinget bevægelsesindskrænkning i halshvirvelsøjlen, og at hendes funktionsmæssige begrænsninger angives at være smerter ved såvel dynamiske som statiske belastninger i nakke-skulderåg, og

at hun ikke kan udføre løft. Af journal fra sygehus fremgår, at der i august 2014 blandt andet er tilkommet lændesmerter, efter at hun løftede sit barnebarn.

Klageren har siden 4/2 2014været ansat i flexjob som rengørings- og køkkenmedhjælper med en ugentlig arbejdstid på 12,5 timer, og hendes løn og fleksløntilskud udgør til sammen ca. 20.000 kr. om måneden. Efter en gennemgang af sagen finder nævnet det ikke godtgjort, at hun efter den 4/2 2014 tjener mindre end halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder. Nævnet kan herefter ikke kritisere selskabets afgørelse.
Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Da selskabet efter klagens indbringelse for nævnet delvist har opfyldt klagerens krav, tilbagebetales klagegebyret.

Poul Sørensen